

filozofické chápanie reflexného princípu sa nemení a je nevyhnutným východiskom konkrétnej vedeckej analýzy faktov. V súčasnosti sa vytvárajú priaznivé podmienky pre zblíženie fyziológie v. n. ě. so všetkými odvetvami psychológie, s teóriou automatického riadenia, so súčasnými metódami modelovania fyziologických a psychických procesov. Pre riešenie takýchto komplexných úloh je potrebné vytvárať tvorivé kolektívy z bádateľov rôznych disciplín.

Popri tomto konkrétnom výskume netreba však zanedbávať filozofické zovšeobecnenia získaných poznatkov. Konferencia ukázala, že samotná fyziológia a psychológia sa aktívne podieľajú na tejto úlohe, i keď na druhej strane nemožno nevidieť, že filozofické rozpracovanie otázok hmoty a vedomia, ideálneho a materiálneho je dosiaľ nedostatočné. Proces vyhraňovania stanovísk a prístupov k teoretickým otázkam sa jasne prejavil i na uvedenej konferencii a ďalšie diskusie, ako aj širšie publikačné možnosti sú jeho nevyhnutnými predpokladmi.

LITERATÚRA

1. Anochin, P. K., *Operežajuščee otrazhenie dejstvitel'nosti*. Voprosy filosofii, 1962, 7, 97—111. — 2. Asratjan, E. A., *Uslovnyj refleks i rodstvennyje jemu javlenija*. Voprosy filosofii, 1962, 8, 66—77. — 3. Bassin, F. V., *K probleme „bessoznatelnogo“*. Voprosy filosofii, 1962, 7, 112—124. — 4. Bernštejn, N. A., *Novyje linii razvitiija v fiziologii i ich sootnošenie s kibernetikoj*. Voprosy filosofii, 1962, 8, 78—87. — 5. Birjukov, D. A., *Osnovnyje filosofskije problemy evolucionnoj fiziologii vysšej nervnoj dejatel'nosti*. Voprosy psihologii, 1962, 4, 36—57. — 6. Graščenkov, N. I., Lataš, L. P., Fejgenberg, I. M., *Osnovnyje voprosy struktury reflektornogo dejstviija i ich metodologičeskaja ocenka*. Voprosy filosofii, 1962, 8, 36—49. — 7. Kupalov, P. S., *Učenie o reflekse i reflektornoj dejatel'nosti i perspektivy jego razvitiija*. Voprosy psihologii, 1962, 4, 9—35. — 8. Leont'jev, A. N., Panov, D. J., *Psichologija čeloveka i tehničeskoj progress*. Voprosy filosofii, 1962, 8, 50—65. — 9. Matjuškin, A. M., Sochin, F. A., *Vsesojuznoje soveščanije po filosofskim voprosam fiziologii vysšej nervnoj dejatel'nosti i psihologii*. Voprosy psihologii, 1962, 4, 172—182. — 10. Mitin, M. B., *Materialnoje i idealnoje*. Voprosy filosofii, 1962, 7, 74—87. — 11. *Postanovenije vsesojuznogo soveščanija po filosofskim voprosam fiziologii vysšej nervnoj dejatel'nosti i psihologii*. Voprosy psihologii 1962, 4, 3—8. — 12. *Soveščanije po filosofskim voprosam fiziologii vysšej nervnoj dejatel'nosti i psihologii*. Vstupitel'noje slovo akademika P. N. Fedosejeva. Voprosy filosofii, 1962, 7, 68—73. — 13. Šoročova, E. V., Kaganov, V. M., *Nekotoryje filosofskije voprosy psihologii*. Voprosy filosofii, 1962, 7, 88—96.

ZPRÁVA

O ZASADNUTÍ REDAKČNÉHO KRUHU ČASOPISU OTÁZKY MARXISTICKEJ FILOZOFIE

Dňa 12. 11. 1962 bola vo Filozofickom ústave SAV druhá schôdza redakčného kruhu časopisu OMF. Predmetom rokovania bolo hodnotenie časopisu za obdobie 1961—1962. Úvod do diskusie predniesol hlavný redaktor akademik I. Hrušovský.

V úvode svojho referátu pripomenul základné dokumenty, ktorými sa riadi práca časopisu. Sú to predovšetkým stránicke dokumenty o filozofii, najmä dokumenty politického byra ÚVKŠČ a byra ÚVKSS o situácii vo filozofii a jej ďalších úlohách. Na

základe týchto dokumentov bol vypracovaný plán časopisu na najbližšie dva-tri roky, ktorý bol prerokovaný na prvej schôdzi redakčného kruhu vo februári r. 1961. K ďalšiemu spresneniu a konkretizácii úloh došlo na spoločnom zasadnutí redakčných rád Filozofického časopisu a Otázok marxistickej filozofie v máji r. 1961.

OMF sú v zásade časopisom vedecko-teoretickým, pričom teoretické problémy sa riešia v úzkom spojení s potrebami budovateľskej praxe. Články a state uverejňované v časopise vychádzajú v podstate z dlhodobých plánov jednotlivých vedeckých pracovísk.

V ďalšej časti referátu sa akad. Hrušovský zaoberal konkrétnym hodnotením príspevkov v oblasti dialektického materializmu, historického materializmu, dejín filozofie a vedeckého ateizmu.

Problematike dialektického materializmu bola venovaná primeraná pozornosť. Články boli väčšinou orientované na filozofické problémy prírodných vied, čím chcel časopis odstrániť medzeru z minulých rokov. Pomerne v malej miere bola zastúpená logika. Problémom logiky a najmä dialektickej logiky bude treba venovať v budúcnosti viac pozornosti.

Príspevky z oblasti historického materializmu vykazujú stúpajúcu tendenciu. Bude však treba klásť väčší dôraz na riešenie ideologicko-teoretických otázok spoločenských vied a umenovedných disciplín.

Články z dejín filozofie vznikali väčšinou pri jubilejných príležitostiach, riešili sa však v nich vždy i závažné teoretické otázky marxistickej filozofie.

Väčšina príspevkov z okruhu vedeckého ateizmu bola uverejnená v rámci diskusie o metódach a formách vedecko-ateistickej výchovy. Tematicky bola diskusia zameraná na najaktuálnejšie problémy (mládež, vidiek). Príspevky mali však prevažne kritický charakter a obsahujú málo konkrétnych a pozitívnych postrehov. Chybou bolo aj to, že na niektoré problémy praxe neodpovedali teoretickí pracovníci, čím by sa bola dosiahla vyššia úroveň diskusie. Diskusia sa ukončí v prvých číslach ročníka 1963 publikovaním záverečnej state.

Pokiaľ ide o bibliografickú a informačnú časť časopisu, treba ju naďalej zdokonaľovať. Najmä referovanie o najvýznamnejších časopisoch a informácie o našich a zahraničných publikáciách by malo byť kompletnejšie.

Po referáte akad. Hrušovského nasledovala diskusia. Súdr. Gregor vo svojom obsiahlom diskusnom príspevku konfrontoval materiál uverejnený vo dvoch ročníkoch časopisu s programovým prehlásením OMF a poukázal na niektoré medzery a ďalšie vývojové možnosti časopisu. Časopis nereaguje dost tvorivo na aktuálne problémy našej vedy, ako napr. prekonávanie kultu osobnosti a dogmatizmu, problémy marxistickej sociológie, otázky súvisiace s filozofiou človeka atď. Chýba reakcia na freudizmus, riešenie vzťahu kybernetiky a jednotlivých vied, vzťahu medzi dialektickým materializmom, historickým materializmom a vedeckým komunizmom. Jedným z prameňov týchto nedostatkov je prílišná rozptýlenosť filozofických kádrov, ktorá znemožňuje dostatočnú koncentráciu na riešenie významnej a naliehavej problematiky.

Súdr. K o c k a vyzdvihol dve funkcie časopisu. odbornou-filozofickú a popularizačnú. Je potrebné usilovať sa o dosiahnutie intenzívnejšieho kontaktu s čitateľmi, zlepšiť informačnú časť časopisu, rozšíriť okruh prispievateľov a uplatňovať tvorivejší prístup pri riešení závažných filozofických problémov.

Akad. S z á n t ó upozornil vo svojom diskusnom príspevku na určitú odtrhnutosť časopisu od konkrétného života, neodráža sa v ňom jeho filozofický obsah. V súvislosti s výskumom brigád socialistickej práce poukázal na nedostatok konkrétnej dialektickej analýzy subjektívneho a objektívneho, individuálneho a kolektívneho a pod.

Súdr. B o d n á r poukázal na to, že v časopise sa neodráža v dostatočnej miere

tvorivý zápas o riešenie problémov. Recenzie sú príliš uhladené, málo kritické. Recenzná časť časopisu nesmie byť len zpravodajskou službou. Redakcia musí užšie spolupracovať s jednotlivými oddeleniami FÚ.

Súdr. Vartík v súvislosti s prekonávaním kultu osobnosti vyzdvihol okolnosť, že táto úloha sa nesmie obmedziť len na kritiku nedostatkov stalinského obdobia, ale je potrebné zameriavať sa na pozitívne rozvíjanie nového. Nie je to len otázka občianskej odvahy, ale i schopností.

Súdr. K o p č o k hovoril o nedostatočnej informovanosti mnohých filozofických pracovníkov o filozofickej situácii v SSSR a v iných socialistických krajinách. Túto medzeru by mala odstraňovať informačná časť časopisu OMF.

Súdr. Strinka sa zaoberal vzťahom medzi uskutočňovaním programu časopisu a ujasňovaním si úloh filozofie v súčasnej etape vývoja. Filozofia má nastolovať živé problémy prameniace zo spoločenskej praxe a formulovať ich filozofický obsah.

Súdr. Novotný zdôraznil okolnosť, že uskutočnenie programu časopisu závisí predovšetkým od úzkeho spojenia teoretickej práce s organizačnou prácou pri rozširovaní a prehlbovaní marxistickej filozofie.

Súdr. Illeková upozornila, že filozofia sa na mnohých pracoviskách stáva integrálnou súčasťou života. Filozofickí pracovníci môžu získať z tejto skutočnosti mnoho podnetov pre svoju prácu. Referovanie o knihách sa rozšírilo, niekedy by bolo však potrebné venovať pozornosť i celým filozofickým edíciám. Úvodné state by mali pružnejšie reagovať na aktuálnejšie problémy.

Súdr. Uher vo svojom diskusnom príspevku vyjadril presvedčenie, že XII. sjazd KSC vytvorí ešte priaznivejšie podmienky pre teoretickú prácu. Tvorivé prekonávanie dogmatizmu je osobitne naliehavou úlohou. Ide tu v podstate o dôsledné uplatňovanie vedy v spoločenskej praxi. Pracovníci FÚ by mali uvažovať o nových formách práce. Bolo by užitočné organizovať diskusie o najaktuálnejších filozofických otázkach v spolupráci s Filozofickou jednotou. Perspektívne by sa malo uvažovať o možnosti zhustenia periodicity časopisu.

S technickými pripomienkami vystúpili v diskusii ešte ss. K u k l i n k o v á, Č e l k o, B o b e r a P a u k o.

Akad. H r u š o v s k ý zhodnotil v záverečnom prejave diskusiu ako veľmi živú a bohatú a vyjadril presvedčenie, že podnety z tejto diskusie prispievajú ku skvalitneniu časopisu. Podstatnú časť jeho prejavu uvádzame doslovne:

„Niektorí súdruhovia právom vytýkajú, že časopis dostatočne nezachycuje najpozoruhodnejšie výsledky plánovaných úloh filozofických pracovníkov. Pracovné plány sa vytýčujú, ako je známe, v súlade s potrebami kultúrnej revolúcie a s prizeraním na špecializáciu našich filozofov. V Otázkach marxistickej filozofie sa však až doteraz náležite neodzrkadľujú dosiahnuté pozitívne výsledky niektorých filozofických disciplín u nás, napr. v problematike dialektického zákona a logiky. Tu treba mimochodom pripomenúť, že rozsah časopisu je presne vymedzený a že treba dbať na správnu proporcionalitu pri zverejňovaní príspevkov z jednotlivých filozofických disciplín. Mnohým štúdiám zasa diskutéri právom vytýkajú istú abstraktnosť a odtrhnutosť od konkrétnej a živej problematiky. V tomto ohľade bude sa redakčná rada sústavne obracať na príslušné oddelenia Filozofického ústavu SAV o užšiu spoluprácu. Jednou z podmienok teoretického prehlbenia vedeckej práce na poli filozofie i jej oživenia je grupovanie filozofických pracovníkov okolo niekoľkých problémov. Dnes už je kádrová výstavba filozofických pracovísk natolko rozvinutá, že táto podmienka je uskutočniteľná a že teda bádateľskú prácu na niektorých významných otázkach možno zveriť celým kolektívom vedeckých pracovníkov v rámci dobre premyslenej delby práce, a to nielen v okruhu jednotlivých ústavov

a katedier na Slovensku, ale aj v československom meradle. V tomto smere treba uviesť proporionalitu vzájomného dotovania Filozofického časopisu a Otázok marxistickej filozofie na správnu mieru.

Takmer všetci diskutéri kládli osobitný dôraz na potrebu oživenia časopisu a na smelšie a tvorivejšie rozvíjanie filozofickej problematiky. Zároveň však tieto apely boli trochu všeobecné. Treba konštatovať, že istá schematičnosť a školometstvo niektorých časopiseckých príspevkov vyviera z obavy autorov, a to aj veľmi schopných autorov, že niektoré ich nové poznatky a postrehy by sa mohli eventuálne hodnotiť ako revizionistické. Ako je veľmi dobre známe, hlavným nebezpečenstvom v robotníckom hnutí je revizionizmus. To znamená, že obava z dogmatického ustrnutia u väčšiny pracovníkov je menšia ako zo sklznutia — čo aj mimovoľného — na pozície revizionizmu. No ak sa naša filozofia nemá dostať do závozu a ak má účinne napomáhať vzostup našej spoločnosti a kultúry, ako aj anticipovať budovateľskú prax, musí tvorivo prispievať k riešeniu nástojčivých teoretických otázok i naliehavých problémov vyvierajúcich zo života. A myslím, že skutočne *vedecký* prístup k filozofickým problémom, čoraz *hlbší* ponor do podstaty pretraktovaných otázok je jednou z dôležitých podmienok skutočne pozitívneho rozvoja našej filozofie. Tomu prispieje aj rozvíjanie tvorivých diskusií tak v rámci filozofických pracovísk a ich oddelení, ako aj na stránkach nášho časopisu.

Kladne treba kvitovať aj pripomienky na adresu zámernejšieho a sústavnejšieho zosobovania konzultačných a informačných rubriek časopisu kvalitným a sviežim materiálom. Konkrétne treba napríklad zlepšiť zpravodajstvo o páľčivých otázkach filozofie rozvírených v zahraničí. Starostlivosť o iniciatívnosť v tomto ohľade treba zveriť príslušným pracoviskám a oddeleniam filozofického ústavu a katedier. Pokiaľ sa niektorí diskutéri prihovárali za to, aby časopis vo väčšej miere ako dosiaľ uverejňoval aktuálne články inšpirované potrebami súčasnosti, treba upozorniť na nesmierny význam hlboko teoreticky fundovaných zásadných článkov, ktoré predstavujú ideovú a metodologickú platformu pri riešení rozličných vyslovene aktuálnych otázok.

Napokon treba osobitne vyzdvihnúť aj mienku viacerých diskutujúcich, že časopis je oveľa prítazlivejší ako v minulosti, o čom svedčí aj — na naše pomery — relatívne vysoký počet odberateľov. Možno uzavrieť, že dnešné rokovanie bolo mimoriadne živé a podnetné; niet pochybností, že znamená výdatný impulz pre ďalší vzostup nášho časopisu.“

(r.)